

De Muntel

Twaalfmorgenstraat 2-2a, Lange Tuinstraat 1-1a

Kadastraal : 's-Hertogenbosch, C-860	Bouwjaar : 1923
Eigenaar : Stg. Sociale Woningbouw en beheer	Architect : R.J. Keijzer
Huidige functie : woning	Oorspr. functie : woning
Verbouwingen : Archief : Cultuurhistorische Inventarisatie 's-Hertogenbosch, deel 4, De Muntel (1990), p. 36, 50.	

Beschrijving

Algemeen:

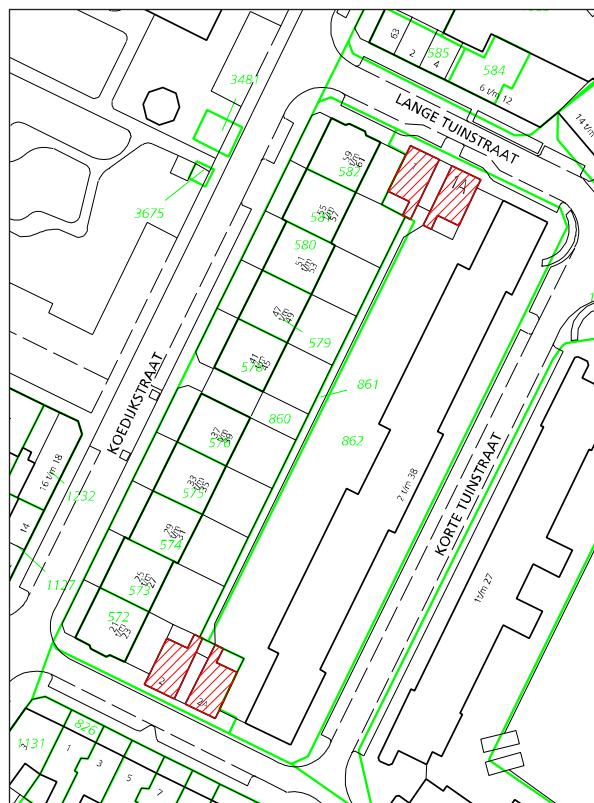
Twee dubbele woonhuizen onder één kap gesitueerd aan respectievelijk de Twaalfmorgenstraat en de Lange Tuinstraat, die het binnenterrein tussen de langgerekte bouwblokken aan de Korte Tuinstraat en de Koedijkstraat afsluiten. Tussen de twee woningen, in het hart van de gevel, is een poort met een onderdoorgang. Een steeg verbindt beide poortdoorgangen en vormt de ontsluiting van de achtererven van beide langgerekte bouwblokken.

De dubbele woonhuizen aan de Twaalfmorgenstraat en aan de Lange Tuinstraat zijn beide in 1923 in opdracht van de woningbouwvereniging 'Ons Belang' naar ontwerp van architect R.J. Keijzer gebouwd. Beide panden omvatten twee niveaus, te weten een begane grond en een zolderverdieping onder een mansardekap die de nok evenwijdig aan de straat heeft. In het geval van de Twaalfmorgenstraat is het dak gedekt met betonpannen; het dak aan de Lange Tuinstraat is voorzien van oranje-rode verbeterde Hollandse pannen.

De voornaamste verschillen tussen beide panden die in oorsprong identiek zijn aan elkaar, worden gevormd door latere wijzigingen. Vooral nog lijken de panden aan de Lange Tuinstraat de meest oorspronkelijke van de twee. Hierbij dient opgemerkt te worden dat deze veronderstelling enkel berust op waarnemingen aan het exterieur.

Vorgevel:

De vorgevel is in halfsteens verband opgemetseld en wordt aan de bovenzijde beëindigd door een ten opzichte van het onderliggende muurvlak uitgemetselde lijst in de vorm van een rollaag. De gevel aan de Lange Tuinstraat bezit nog het oorspronkelijke platvolle voegwerk. In het opgaand muurwerk van de gevel aan de Twaalfmorgenstraat tekent zich de aanhechting van een thans verdwenen tuinmuurtje af.

De gevel omvat de begane grond en is spiegel-symmetrisch van opzet, waarbij de paraboolvormige poortdoorgang op de middenas is gepositioneerd. De deuren aan weerszijden zijn alleen in de gevel van Twaalfmorgenstraat 2-2a nog origineel. De onderdorpels zijn van granito-beton. De vensters die hierop volgen zijn beide vernieuwd en bezitten in het geval van de Twaalfmorgenstraat gemetselde raamdorpels.

De gevel wordt afgesloten door een uitstekende bakgoot die aan de onderzijde is betimmerd en voorzien van een eenvoudige lijst. In het bovenste dakvlak van de mansardekap bevindt zich een langgerekte dakkapel. De dakkapel aan de Lange Tuinstraat heeft een drieledige opzet, waarbij de middelste drie ramen van de buitenste twee (draaiende) ramen zijn gescheiden door gepotdekselde tussendelen. Het platte dak is rondom voorzien van een eenvoudige daklijst.

Lange Tuinstraat

De dakkapel aan de Twaalfmorgenstraat is gerenoveerd.

Linkerzijgevel:

De linkerzijgevel van beide panden is opgemetseld in halfsteens verband en plat vol gevoegd (het oorspronkelijke voegwerk). De steens rollaag die de voorgevel aan de bovenzijde beëindigt, is over de zijgevel voortgezet en scheidt de begane grond visueel van de eerste verdieping. Op de middenas van deze kopgevel bevindt zich vanaf verdiepningsniveau een uitgemetseld rookkanaal, dat tot boven de nok van het dak is doorgemetseld.

Op de begane grond, ter plaatse van de voorgevel, is een vernieuwd smal draairaam aanwezig. Hieronder, net boven het niveau van het maaiveld, is een in baksteen uitgevoerd ventilatie-rooster van de kruipruimte zichtbaar. De vensters op de zolderverdieping zijn geplaatst onder een steens rollaag en hebben keramische raamdorpels aan de onderzijde. De ramen in de zijgevel van de Lange Tuinstraat dateren nog uit de bouwtijd en worden gevormd door een stalen kozijn met een draaiend en een vast deel. De daklijn is afgesloten met een uitgemetselde koppen- en strekkenlaag. De geveltop aan de Lange Tuinstraat is vernieuwd, waarbij het (thans niet meer functionerende) rookkanaal is ingekort. Op de linker zijgevel sluit een hoge erfscheidingsmuur met moderne tuindeur aan, die het binnenterrein van het bouwblok afsluit. Tegen de linkerhoek van het woonhuis is later een eenlaags tuinhuis met plat dak aangebouwd.

Rechterzijgevel:

De rechter kopgevel van het pand is qua vormgeving en indeling identiek aan de linker zijgevel. Het bovenste deel van de zijgevel aan de Lange Tuinstraat is geheel opnieuw opgemetseld naar

Twaalfmorgenstraat

oorspronkelijk voorbeeld. Ook is een klein gedeelte van de uitgemetselde rollaag van de zijgevel van de Twaalfmorgenster vernieuwd.

Achtergevel:

Beide achtergevels zijn vanaf de openbare weg niet zichtbaar. Wel kan geconstateerd worden dat de aan het binnenterrein grenzende poortdoorgangen de vorm hebben van een segmentboogvormige doorgang.

Westelijke kopgevel Twaalfmorgenstraat

Interieur:

Van het interieur zijn geen gegevens bekend.

Redengevende omschrijving

Twaalfmorgenstraat 2-2a en Lange Tuinstraat 1-1a hebben monumentale waarde vanwege de bouwstijl, de karakteristieke vormgeving van de gevels, de bouwmassa en de architect.

Gesitueerd als afsluiting én ontsluiting aan beide einden van het binnenterrein van dit bouwblok, zijn de panden beeldbepalend. Verder zijn de panden op lokaal niveau van sociaal-economische betekenis en vormen ze een karakteristiek onderdeel van een bepaalde fase in de stadsontwikkeling van 's-Hertogenbosch.

Datum verkenning: 20 januari 2004
Fotografie: M. Bimmel
Veldwerk: M. Bimmel en A.K. Hemmes
Tekst rapportage: A.K. Hemmes